Afganistānai sniegtās ES finansiālās palīdzības budžeta kontrole

P7_TA(2011)0578

Eiropas Parlamenta 2011. gada 15. decembra rezolūcija par Afganistānai sniegtās ES finansiālās palīdzības budžeta kontroli (2011/2014(INI))

(2013/C 168 E/07)

Eiropas Parlaments,

— ņemot vērā iepriekšējās rezolūcijas par Afganistānu, jo īpaši 2008. gada 8. jūlija rezolūciju par Afganistānas stabilizāciju [1], 2009. gada 15. janvāra rezolūciju par ES līdzekļu izlietojuma kontroli Afganistānā [2], 2009. gada 24. aprīļa rezolūciju par sieviešu tiesībām Afganistānā [3] un 2010. gada 16. decembra rezolūciju par jaunu stratēģiju attiecībā uz Afganistānu [4],

— ņemot vērā 2009. gada 23. aprīļa rezolūciju par Eiropas Savienības 2007. finanšu gada vispārējā budžeta izpildes apstiprināšanu [5] un 2010. gada 5. maija rezolūciju par Eiropas Savienības 2008. finanšu gada vispārējā budžeta izpildes apstiprināšanu [6],

— ņemot vērā 2011. gada 5. jūlija rezolūciju par jaunattīstības valstīm sniegtā ES budžeta atbalsta nākotni [7],

— ņemot vērā Kabulas 2010. gada 20. jūlija konferenci, kurā līdzekļu devēji vienojās labāk saskaņot savas programmas un uzņemties palīdzības efektivitātes principu ievērošanu, kā arī Londonas 2010. gada 28. janvāra konferenci, kurā līdzekļu devēji vienojās izveidot neatkarīgu Augsta līmeņa pārraudzības biroju un lielāku attīstības palīdzības daļu novirzīt ar Afganistānas Islāma Republikas valdības (AIRV) starpniecību, pamatojoties uz strukturālajām un budžeta reformām,

— ņemot vērā Komisijas atbildes uz Budžeta kontroles komitejas 2010. gada 7. septembra un 2011. gada 22. jūnija jautājumiem,

— ņemot vērā Eiropas Revīzijas palātas Īpašo ziņojumu Nr. 3/2011 „Ar Apvienoto Nāciju Organizācijas starpniecību ieguldīto ES līdzekļu izlietojuma produktivitāte un efektivitāte konfliktu skartajās valstīs”,

— ņemot vērā Afganistānas rekonstrukcijas īpašā ģenerālinspektora (*SIGAR*) revīzijas ziņojumus,

— ņemot vērā Amerikas Savienoto Valstu valdības Uzskaites biroja (*GAO*) revīzijas ziņojumus par Afganistānu,

— ņemot vērā Amerikas Savienoto Valstu Starptautiskās attīstības aģentūras (*USAID*) ģenerālinspektora revīzijas ziņojumus par Afganistānu,

— ņemot vērā Kara laikā noslēgto līgumu izpētes komisijas galīgo ziņojumu ASV Kongresam „Kara laika līgumu slēgšanas pārveidošana”,

— ņemot vērā Afganistānas Augstākā revīzijas biroja likuma projektu,

[1] OV C 294 E, 3.12.2009., 11. lpp.
[2] OV C 46 E, 24.2.2010, 87. lpp.
[3] OV C 184 E, 8.7.2010., 57. lpp.
[4] Pieņemtie teksti, P7_TA(2010)0490.
[5] OV L 255, 26.9.2009.
[6] OV L 252, 25.9.2010.
[7] Pieņemtie teksti, P7_TA(2011)0317.

— ņemot vērā 2007. gadā apstiprināto Starptautiskās Augstāko revīzijas iestāžu organizācijas (*INTOSAI*) Meksikas deklarāciju par augstāko revīzijas iestāžu neatkarību,

— ņemot vērā ES rīcības plānu Afganistānai un Pakistānai, ko Padome pieņēma 2009. gada 27. oktobrī, un tā īstenošanas ziņojumus, kurus publicē divreiz gadā,

— ņemot vērā ANO Attīstības programmas, ANO Iedzīvotāju fonda un ANO Projektu dienesta biroja valdes Lēmumu 2011/23, kas pieņemts 2011. gada sesijā (2011. gada 6.–17. jūnijā),

— ņemot vērā Reglamenta 48. pantu,

— ņemot vērā Budžeta kontroles komitejas ziņojumu un Ārlietu komitejas un Attīstības komitejas atzinumus (A7-0388/2011),

A. tā kā Parlamenta 2010. gada 16. decembra rezolūcijā par jaunu stratēģiju attiecībā uz Afganistānu norādīti vairāki problēmjautājumi saistībā ar Afganistānai sniegtās ES finansiālās palīdzības budžeta kontroli;

B. tā kā organizācija „*Integrity Watch*" ziņo, ka 2009. gadā Afganistānā kukuļdošanā iztērēts vairāk nekā miljards ASV dolāru;

C. tā kā Budžeta kontroles komiteja ir atbildīga par ES vispārējā budžeta izpildi attiecībā uz izmaksu efektivitātes uzraudzību;

D. tā kā publiskā finansējuma atbildības un pārredzamības principi ir demokrātijas nodrošināšanas pamats;

E. tā kā Afganistāna ir viena no saņēmējvalstīm, kam no ES vispārējā budžeta piešķir lielāko civilās palīdzības daļu;

F. tā kā Eiropas Komisija kopš 2002. gada attīstībai un humānajai palīdzībai Afganistānā ir piešķīrusi vairāk nekā 2 miljardus euro un izmaksājusi vairāk nekā 1,8 miljardus euro,

Palīdzības sniegšanai Afganistānai paredzēto dažādo finansēšanas veidu priekšrocības un trūkumi

1. vēlreiz uzsver, ka Komisija var apsvērt dažādus veidus, kā Afganistānā izplatīt ES piešķirto finansējumu; atgādina, ka Afganistānas Islāma Republikas valdība (AIRV) nesaņem tiešu (nozaru) budžeta atbalstu no ES vispārējā budžeta;

2. norāda, ka katram finansēšanas veidam ir savas īpašas priekšrocības un trūkumi attiecībā uz konkrētiem finansējuma mērķiem, kā norādīts paskaidrojumā iekļautajā tabulā;

3. uzskata, ka nedrīkst izslēgt nevienu no finansēšanas veidiem, jo katram no tiem ir savas īpašas priekšrocības un trūkumi; uzskata, ka palīdzība ir jādažādo, lai risinātu individuālas vajadzības, izmantojot atbilstīgo finansēšanas veidu;

4. aicina Komisiju apsvērt tieša budžeta atbalsta ieviešanu Afganistānā, ievērojot stingrus un skaidri noteiktus nosacījumus, līdzko ir iegūts apliecinājums par šim mērķim nepieciešamo makroekonomisko stabilitāti un pietiekami uzticamu finanšu pārvaldību, jo tas ir labākais instruments Afganistānas administrācijas veiktspējas palielināšanai; uzskata, ka ar to varētu sasniegt ilgtspējīgus un ilgtermiņa rezultātus;

5. uzskata, ka Komisijai jānovērtē AIRV ministriju veiktspēja un ka budžeta atbalstam sākumā varētu piešķirt nelielas summas, piemērojot stingrus un skaidri noteiktus nosacījumus; atzīmē citu līdzekļu devēju valstu piemēru, sniedzot nozaru budžeta atbalstu tām Afganistānas ministrijām, kas īstenojušas pārskatatbildības un pārredzamības kritērijus; prasa Komisijai apsvērt budžeta atbalsta ieviešanu, ievērojot stingrus un skaidri noteiktus nosacījumus, ne tikai centrālajā līmenī, bet arī reģionālajā un vietējā līmenī, līdzko ir paredzēti nepieciešamie nosacījumi un ir izpildīti attiecīgie kritēriji, jo tādējādi tiktu sekmēta veiktspējas palielināšana visos pārvaldības līmeņos; uzskata — koordinēti dažādojot budžeta atbalstu dažādiem administratīvajiem līmeņiem, arī tiktu nostiprināta Komisijas nostāja attiecībā uz šīm struktūrām un palielinātos Komisijas neatkarība no attiecībām ar vienu struktūru; norāda, ka dažādošana nedrīkst mazināt centrālās pārvaldes lomu un atbildību, un tādēļ tai ir vajadzīgs centrālās pārvaldes apstiprinājums;

6. aicina Komisiju vienlaikus arī piemērot iespējamai turpmākā budžeta atbalsta izmaksai stingrus, precīzi definētus, skaidrus un izmērāmus kritērijus; uzskata, ka šiem mērķiem jābūt vērstiem uz tādu rezultātu sasniegšanu, ko var novērtēt, izmantojot rādītājus un iepriekš noteiktus pārskatatbildības un pārredzamības kritērijus; uzsver, ka sagaidāmā progresa novērtēšanas kritēriji ir jānosaka jau sākumā; uzskata, ka šajā kontekstā ārkārtīgi liela nozīme ir korupcijas un krāpšanas apkarošanas mehānismiem; uzsver, ka attīstības politikas pasākumu efektivitāte jāizvērtē, ņemot vērā arī vietējos kritērijus; šajā sakarībā uzsver, cik milzīga nozīme ir valsts pārvaldes un jo īpaši drošības spēku un policijas darbinieku apmācībai;

7. vēlreiz norāda uz Parlamentam piešķirto uzraudzības funkciju un tādēļ prasa Komisijai pārredzami īstenot šos pasākumus, publiskojot:

— ar AIRV noslēgtos nolīgumus;

— kritērijus, rādītājus, mērķus, aprēķina metodes un pārbaudes avotus progresa novērtēšanai un lēmumu pieņemšanai par dažādu iespējamā turpmākā budžeta atbalsta daļu izmaksāšanu, pamatojoties uz rezultātiem;

— precīzus standartizētus ziņojumus, kuros objektīvi un pārredzami novērtēts panāktais progress, pamatojoties uz noteiktajiem kritērijiem, un attiecīgā gadījumā norādīti iemesli, kādēļ progresu nevar panākt atbilstīgi sākotnējam plānam;

Pārskatatbildība par ES finansējumu Afganistānā un tā uzraudzība

Revidentu norādītie trūkumi

8. norāda uz jaunāko Eiropas Revīzijas palātas (ERP) revīzijas ziņojumu par ES līdzekļiem, kas ar Apvienoto Nāciju Organizācijas starpniecību ieguldīti konfliktu skartajās valstīs, tostarp Afganistānā; pauž nožēlu par ERP atklātajiem projektu vadības trūkumiem Afganistānā, kuri cita starpā ietver:

— nepilnības projektu izstrādē, kā dēļ rodas neilgtspējīgi un neefektīvi projekti;

— novēlotus un pārāk vispārīgus Komisijai iesniegtos ANO aģentūru ziņojumus, kuros uzmanība ir pievērsta darbībām, nevis rezultātiem, un, pamatojoties uz kuriem, Komisija nevar pienācīgi pārbaudīt attiecīgo projektu efektivitāti;

— biežus projektu kavējumus nereālu termiņu dēļ;

9. pauž bažas par ziņojumiem, ko sagatavojušas citas revīzijas struktūras, piemēram, ASV Afganistānas rekonstrukcijas īpašais ģenerālinspektors (*SIGAR*), ASV valdības Uzskaites birojs (*GAO*), Kara laikā noslēgto līgumu izpētes komisija un Starptautiskās attīstības aģentūras (*USAID*) ģenerālinspektors, kuri norādīja uz šādiem trūkumiem:

— augsts korupcijas un krāpšanas risks valstī, ko nesen apliecināja Kabulas Bankas skandāls un Kara laikā noslēgto līgumu izpētes komisijas galīgais ziņojums, kurā aprēķināts, ka 5–9 % no kopējiem Irākā un Afganistānā iztērētajiem ASV līdzekļiem bija saistīti ar krāpšanu; arī „*Integrity Watch*" ziņojumā norādīts, ka 2009. gadā Afganistānā kukuļdošanā tika iztērēts vairāk nekā miljards ASV dolāru, no kuriem trešdaļa tika izmantota, lai veiktu samaksu par sabiedriskajiem pakalpojumiem (dokumentācija, izglītība, veselības aprūpe), turklāt policija minēta kā viskorumpētākā struktūra;

— gandrīz visu Afganistānas ministriju nespēja slēgt un vadīt līgumus augstā analfabētisma līmeņa un slikti apmācītu darbinieku dēļ;

— neuzticamas Afganistānas Valsts policijas (AVP) datubāzes, jo dati par policistu skaitu svārstās no 111 774 līdz 125 218, radot šaubas par Afganistānas policistiem maksāto algu likumību un pareizību, kas ir atsevišķā lielākā ES finansētā projekta „Tiesiskuma un sabiedriskās kārtības trasta fonda" (*LOTFA*) galvenais mērķis;

— augsts līdzekļu izšķērdēšanas risks, ko nesen apliecināja Kara laikā noslēgto līgumu izpētes komisijas galīgais ziņojums, kurā aprēķināts, ka 10–20 % no kopējiem Irākā un Afganistānā iztērētajiem ASV līdzekļiem tika izšķērdēti;

— apakšuzņēmēju virknes, kas rada kavējumus, palielina pieskaitāmās izmaksas un arī ierobežo galvenā uzņēmēja uzraudzību, kā arī tās Afganistānas vietējo iedzīvotāju daļas ierobežošana, kura gūst labumu no šiem projektiem;

— finansētie īstermiņa projekti, kam ir nelielas izredzes ilgtermiņā būt ilgtspējīgiem;

— Afganistānas Kontroles un revīzijas birojs nav pilnībā neatkarīgs no AIRV;

10. uzskata, ka Komisijai arī jāņem vērā ASV un citu ar Eiropas Savienību nesaistītu valstu revidentu konstatētie trūkumi, kas norāda arī uz ES finansēto projektu riska faktoriem, jo daudzi projekti ir tādi paši vai vismaz līdzīga rakstura;

Konstatēto trūkumu risināšana

11. atzīst sarežģītos apstākļus, kādos Komisijai jāsniedz palīdzība valstī, kuru vairākus gadu desmitus skāris karš; uzsver, ka pārbaudes uz vietas ir arī jāveic smagos drošības apstākļos; aicina Komisiju piemērot alternatīvas revīzijas un kontroles pārbaudes, ko tomēr varētu veikt uz vietas pašreizējos drošības apstākļos; turklāt aicina Komisiju risināt konstatētos trūkumus un finansēt projektus, kas atbilst šādiem kritērijiem:

— finansiālā un darbības ilgtermiņa ilgtspējība;

— pēc iespējas lielākas Afganistānas līdzdalības sekmēšana projektā;

— pēc iespējas mazāks krāpšanas un korupcijas riska faktors;

12. prasa Komisijai noteikt raksturīgos riska faktorus attiecībā uz korupciju, krāpšanu, projektu ilgtspējību, apakšuzņēmēju virknēm un citiem līdzekļu izšķiešanas un nepareizas izmantošanas avotiem; tāpēc prasa Komisijai turpināt pienācīgi pievērsties šiem jautājumiem dotāciju līgumos un komerclīgumos un cieši uzraudzīt šo noteikumu piemērošanu;

13. uzsver, ka būtiska nozīme demokrātijas nodrošināšanā ir Augstākajai revīzijas iestādei, kura ir finansiāli un darbības ziņā pilnīgi neatkarīga no izpildvaras institūcijām un kurai ir pietiekama veiktspēja un līdzekļi, lai veiktu finanšu, atbilstības un rezultātu revīzijas saskaņā ar starptautiskiem revīzijas standartiem;

14. pauž bažas par ziņojumiem no vairākiem uzticamiem un neatkarīgiem avotiem, ka Afganistānas varas iestādes augstākajā līmenī traucē korupcijas apkarošanas izmeklēšanas darbības, ko Afganistānas prokurori veic pret amatpersonām, piemēram, gubernatoriem;

15. pauž nožēlu, ka ar jauno tiesību akta projektu par Kontroles un revīzijas biroju joprojām netiks nodrošināta pilnīga neatkarība, jo, piemēram, valsts kontrolieri un viņa vietnieku amatā iecels izpildvaras, nevis likumdošanas iestādes; norāda, ka tas nav saskaņā ar Meksikas deklarāciju par augstāko revīzijas iestāžu neatkarību; tāpēc aicina Komisiju prasīt, lai tiesību aktos tiktu noteikta Afganistānas Kontroles un revīzijas biroja pilnīga finansiāla un darbības neatkarība un tiktu stiprināta veiktspēja; atgādina Komisijai, ka Kontroles un revīzijas biroja pilnīga neatkarība, pietiekama veiktspēja un finansējums uzskatāmi par būtiskiem nosacījumiem, lai ieviestu tiešu budžeta atbalstu;

16. aicina Komisiju apsvērt nodomu rīkot kontroles un uzraudzības vizītes kopīgi ar Afganistānas Kontroles un revīzijas biroju; iesaka šajā sakarībā sekmēt atbildīgo iestāžu zināšanu un apmācības prasmju revīzijas jomā savstarpēju apmaiņu; uzskata, ka tā ir iespēja uzlabot savstarpēju sapratni un palielināt veiktspēju;

Pārskatatbildības uzlabošana attiecībā uz palīdzību, kuras starpnieki ir ANO aģentūras Afganistānā

17. atgādina, ka dažus no svarīgākajiem projektiem, ko finansē no ES vispārējā budžeta līdzekļiem, Afganistānā pārvalda un īsteno ANO Attīstības programma (*UNDP*);

18. atgādina, ka saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 287. panta 3. punktu Eiropas Revīzijas palātai ir tiesības vajadzības gadījumā veikt revīziju uz vietas telpās, kas pieder jebkurai struktūrai, birojam vai aģentūrai, kura Savienības vārdā pārvalda ieņēmumus un izdevumus;

19. atgādina arī, ka Parlaments vairākas reizes ir prasījis Komisijai uzlabot ANO pārvaldīto projektu, jo īpaši vairāku līdzekļu devēju ieguldījumu fondu, pārredzamību un pārskatatbildību, piemēram, ieviešot ticamības deklarāciju;

20. norāda uz ANO Attīstības programmas (*UNDP*), ANO Iedzīvotāju fonda (*UNFPA*) un ANO Projektu dienesta biroja (*UNOPS*) valdes neseno lēmumu, ko tā pieņēma 2011. gada sesijā (2011. gada 6.–17. jūnijā), starpvaldību līdzekļu devēju organizācijām, piemēram, Eiropas Savienības iestādēm, piešķirt tādas pašas piekļuves tiesības iekšējo revīziju ziņojumiem, kādas ir ANO dalībvalstīm; tomēr uzskata, ka nepieciešams turpmāks progress, lai uzlabotu ziņošanu par ES līdzekļu izmantošanu, sniedzot informāciju par rezultātiem un nevis par pasākumiem; turklāt prasa Komisijai aicināt citas ANO aģentūras pieņemt tādu pašu politiku, kādu pieņēma *UNDP*, *UNFPA* un *UNOPS*; ar gandarījumu atzīmē, ka ANO Bērnu fonds (*UNICEF*) ir piekritis šādai politikai;

21. uzskata arī, ka nākotnē ir nepieciešama vērienīgāka pieeja, lai pilnībā īstenotu Parlamenta vairākkārtējos pieprasījumus pēc lielākas pārredzamības un pārskatatbildības, kā arī lietderības un efektivitātes; aicina ERP rast sapratni ar ANO aģentūrām, lai vienotos par kopīgiem revīzijas standartiem, kas pilnībā ievērotu starptautiskos revīzijas standartus un atspoguļotos ticamības deklarācijā;

22. vērš uzmanību uz pašreizējiem centieniem, ko veic darba grupa „Pārskatatbildība par katastrofu gadījumos sniegto palīdzību un tās revīziju", kura izveidota saistībā ar Starptautisko Augstāko revīzijas iestāžu organizāciju (*INTOSAI*) un kuru vada Eiropas Revīzijas palātas loceklis ([1]); atbalsta tās divus galvenos mērķus:

— ieviest norādes un labu praksi pārskatatbildības jomā, visām ieinteresētajām personām (līdzekļu devējiem, saņēmējiem, starptautiskām organizācijām, NVO) sniedzot precīzu, pārredzamu un standartizētu informāciju, lai galu galā ieviestu vienotu integrētu ziņošanas modeli;

— ieviest norādes un labu praksi revīzijas jomā, lai galu galā radītu vienotu revīzijas koncepciju, saskaņā ar kuru katru summu revidētu tikai viens ārējais revidents, kurš nodrošinātu visu ieinteresēto pušu apliecinājuma vajadzības;

23. atzinīgi vērtē *INTOSAI* darba grupas centienus un mudina darba grupu izpildīt savus uzdevumus noteiktajā termiņā; uzskata, ka rezultātus varētu izmantot arī vispārīgākā kontekstā, jo daudzas problēmas, kas saistītas ar palīdzību katastrofu gadījumos, attiecas arī uz attīstības palīdzību konfliktu skartajās teritorijās;

24. uzskata, ka tas ir atbilstīgs veids, kā risināt pārskatatbildības problēmas, piemēram, tās, kas pieredzētas saistībā ar ANO aģentūrām;

25. aicina ERP un attiecīgos ANO birojus šajā sakarībā izveidot dialogu, lai rastu risinājumu atlikušajām problēmām; uzsver vienas revīzijas režīma priekšrocības šajā kontekstā, jo tādējādi palielinātos revīzijas darba efektivitāte; vērtē *INTOSAI* darba grupas darbu kā ļoti atbilstošu šajos apstākļos un, pamatojoties uz to, aicina ERP rast sapratni ar ANO birojiem;

26. atgādina šajā sakarībā, ka Parlaments jau sen ir lūdzis izveidot Eiropas vairāku līdzekļu devēju ieguldījumu fondu, un vērš uzmanību uz Komisijas priekšlikumu par to, ka pārskatītajai Finanšu regulai (COM(2010)0815) jānodrošina juridiskais pamats vairāku līdzekļu devēju trasta fondu izveidei; uzskata, ka tas ir viens no veidiem, kā nodrošināt pēc iespējas lielāku pārskatatbildību, jo ne visas ANO aģentūras, kas pārvalda vairāku līdzekļu devēju ieguldījumu fondus, ievēro ES pārredzamības un pārskatatbildības standartus;

Palīdzības sniedzēju kopienas veikto palīdzības pasākumu koordinēšana

27. norāda, ka palīdzības efektivitāti un palīdzības sniedzēju darbību koordinēšanu Afganistānā būtiski kavē tas, ka daudzi līdzekļu devēji cenšas sasniegt īstermiņa rezultātus, tos pietiekami nepielāgojot Afganistānas Islāma Republikas valdības (AIRV) un Afganistānas tautas vajadzībām; atzīmē, ka stingrā ģeogrāfiskā pieeja, kas saistīta ar karaspēka klātbūtni, un reģionālais sadalījums pa palīdzības sniedzējām valstīm neveicina palīdzības sniedzēju koordinēšanu un palielina finansiālās palīdzības dublēšanas un neefektīvas izmantošanas risku;

28. uzsver Padomes secinājumus „ES darbības pastiprināšana Afganistānā un Pakistānā", ar tiem saistītos divreiz gadā iesniedzamos ziņojumus, Eiropas Komisijas 2009. gada „zilo grāmatu", kas ietver visu palīdzību, kuru sniedz no ES vispārējā budžeta un dalībvalstu budžetiem, un neseno ES delegācijas vadītāja/ ES īpašā pārstāvja iecelšanu; vērtē iepriekš minēto kā labus pasākumus virzībā uz ES un tās dalībvalstu centienu labāku koordinēšanu;

([1]) http://eca.europa.eu/portal/page/portal/intosai-aada/home

29. sagaida, ka EĀDD (Eiropas Ārējās darbības dienesta) darbība uzlabos ES projektu īstenošanas koordinēšanu, saskaņošanu un pārredzamību, kā arī veicinās ES līdzekļu ilgtspējīgāku un efektīvāku izmantošanu Afganistānā; sagaida arī, ka skaidri tiks noteikti ES delegācijas pienākumi;

30. aicina Komisiju turpināt centienus koordinēt palīdzību ne tikai ar dalībvalstīm, bet arī ar citiem starptautiskajiem palīdzības sniedzējiem, piemēram, pieņemot kopīgas visu nozari aptverošas pieejas kā papildinājumu ģeogrāfiskajai pieejai; šajā saistībā uzsver Apvienoto Nāciju Organizācijas Palīdzības misijas Afganistānā (*UNAMA*) un Afganistānas Finanšu ministrijas nozīmi;

31. uzsver, ka starptautiskās kopienas ieguldījums Afganistānā ir jāpielāgo AIRV un Afganistānas tautas vajadzībām;

Uzlabojumi attiecībā uz ziņojumiem

32. atgādina Komisijai, ka Parlaments to ir aicinājis ([1]) iesniegt gada ziņojumu par Afganistānu, ietverot sīki izstrādātu palīdzības efektivitātes un ietekmes novērtējumu, kā arī ticamības deklarāciju, kurā skaidri norādīta pārbaudītās palīdzības daļa, konstatētie trūkumi un veiktie pasākumi; vēlreiz atkārto šo aicinājumu un mudina Komisiju pilnībā izpildīt Parlamenta ieteikumu iesniegt gada ziņojumu par palīdzības īstenošanu un kontroli Afganistānā;

33. uzskata, ka jāpalielina pārredzamība un atbildība attiecībā uz ES līdzekļu izmantošanu un jāpalīdz ES dalībvalstīm un citiem palīdzības sniedzējiem izvairīties no kopīgām kļūdām; tādēļ aicina Komisiju publicēt ziņojumus par tās uzraudzības misijām, kas vērstas uz rezultātu, pārbaudes misijām attiecībā uz ES līdzekļiem, kuri piešķirti ar ANO aģentūru starpniecību, un citus revīzijas un novērtējuma ziņojumus;

Nākotnes uzdevumi

34. vērš uzmanību uz Amerikas Savienoto Valstu prezidenta neseno paziņojumu par aptuveni vienas trešdaļas amerikāņu karaspēka atsaukšanu līdz 2012. gada vasarai un atbildības nodošanu Afganistānas drošības spēkiem līdz 2014. gadam; atgādina par stabilas drošības situācijas nozīmi ES līdzekļu pienācīgā uzraudzībā un drošības situācijas pasliktināšanos Afganistānā, arvien vairāk apgrūtinot Komisijas un citu organizāciju vizītes Afganistānā saistībā ar pārbaudēm uz vietas;

35. uzsver, ka karaspēka atsaukšana varētu negatīvi ietekmēt Afganistānas ekonomiku; atgādina, ka lielāko daļu Afganistānas budžeta un iekšzemes kopprodukta veido ārvalstu palīdzība; norāda, ka ekonomikas atveseļošanai ir izšķirīga nozīme Afganistānas kopējā attīstībā; uzskata, ka militārās palīdzības samazināšana palielinās civilās palīdzības nozīmi Afganistānā;

36. uzskata, ka tā varētu būt arī iespēja ierobežotos līdzekļus piešķirt tiem projektiem, kas visticamāk sniegs ilgtermiņa rezultātus; atkārtoti uzsver, ka jāizstrādā ekonomiski ilgtspējīgāki projekti, un uzskata, ka tas ļaus izvairīties no spiediena, kas liek palīdzības sniedzējiem piešķirt visus pašreizējā brīdī pieejamos līdzekļus un palīdzības saņēmējiem īstenot projektus, kuriem nav ilgtermiņa perspektīvas;

37. uzskata, ka pilsoniskajai sabiedrībai un parlamenta pārstāvjiem ir jābūt iesaistītiem visos īstenošanas, uzraudzīšanas un rezultātu izvērtēšanas posmos, un šai prasībai jākļūst par izšķirošu atbilstības kritēriju budžeta atbalsta piešķiršanai;

([1]) Iepriekš minētās Parlamenta 2009. gada 15. janvāra rezolūcijas 40. punkts, OV C 46 E, 24.2.2010, 93. lpp.

38. uzskata, ka starptautiskās kopienas pastāvīgie un pastiprinātie centieni uzlabot tiesu iestāžu rīcībspēju un neatkarību ir būtiski Afganistānas nākotnei; aicina Komisiju un dalībvalstis šajā saistībā pastiprināt centienus un sākt konstruktīvu un intensīvu dialogu ar AIRV, lai nodrošinātu, ka efektīva un neatkarīga tiesu sistēma arī turpmāk ir visu Afganistānas attīstībā iesaistīto dalībnieku kopīgais mērķis;

39. uzsver, ka korupcijas apkarošanas pasākumiem ir ļoti liela nozīme miera nodrošināšanas procesā Afganistānā, jo korupcija veicina līdzekļu izšķērdēšanu, rada šķēršļus piekļuvei sabiedriskajiem pamatpakalpojumiem, piemēram, veselības aprūpes vai izglītības jomā, kā arī lielā mērā kavē valsts sociālekonomisko attīstību; turklāt uzsver, ka korupcija mazina uzticību valsts sektoram un valdībai, tādējādi nopietni apdraudot valsts stabilitāti; tāpēc aicina ES pievērst īpašu uzmanību korupcijas apkarošanai, piešķirot palīdzību Afganistānai;

40. pauž nožēlu, ka izplatīšanas ķēdē tiek zaudēta būtiska daļa no starptautiskā atbalsta, un norāda, ka tam ir četri iemesli: līdzekļu izsaimniekošana, pārlieku augstas nodrošinājuma starpposma izmaksas, rēķinu izrakstīšana par lielākām summām un korupcija; mudina ES pienācīgi uzraudzīt visa Afganistānai sniegtā Eiropas Savienības atbalsta izmaksas un lietderību, lai uzlabotu atbalsta efektivitāti;

41. uzskata, ka drošības situācijas uzlabošana Afganistānā ir galvenais nākotnes uzdevums Afganistānas atjaunošanas procesā, un aicina Komisiju sadarbībā ar starptautisko sabiedrību izstrādāt stratēģiju, ar ko garantēt drošību Afganistānai un sekmēt patstāvīgas ekonomikas izveidi, lai cita starpā būtu iespējams pienācīgi kontrolēt palīdzības sniegšanu;

42. atkārtoti uzsver, ka dzimumu līdztiesība un sieviešu tiesības ir būtiski aspekti gan Afganistānas valdības Valsts attīstības stratēģijā, gan Valsts stratēģijas dokumentā 2007.–2013. gadam, kurā norādīts, ka dzimumu dimensija ir neatņemams plānošanas elements;

Skats no ārpolitikas viedokļa

43. atkārtoti norāda uz ES saistībām arī turpmāk sniegt atbalstu Afganistānai; uzsver, ka Afganistānai sniegtās ES attīstības palīdzības vispārējam mērķim ir jābūt atbalstam valsts ilgtspējīgai attīstībai ilgtermiņā, ietverot sociālekonomisko standartu paaugstināšanu, darbvietu izveides sekmēšanu un MVU skaita palielināšanu, izglītības nozares nostiprināšanu un dzimumu līdztiesības nodrošināšanu; uzsver — izmantojot palīdzību, jāturpina veiktspējas palielināšana valsts pārvaldē, jāstiprina tiesiskums un jāmazina korupcija, tādējādi veicinot drošības funkciju nodošanu Afganistānas Islāma Republikas valdībai (AIRV); iesaka daļu no Afganistānai sniegtās finansiālās palīdzības piešķirt piecu gadu plāna realizēšanai, lai pārtrauktu opija magoņu audzēšanu, to aizstājot ar alternatīvu kultūraugu audzēšanu; uzsver, ka ir jāveicina apakšreģionu sadarbība, izmantojot palīdzību pārrobežu jautājumu risināšanai;

44. atkārtoti norāda, ka steidzami ir jāuzlabo palīdzības efektivitāte, jo daudzi attīstības rādītāji joprojām liecina par to, ka nav panākti būtiski uzlabojumi, un korupcija, kā arī starptautiskā atbalsta garā izplatīšanas ķēde joprojām ir būtiski šķēršļi pamatpakalpojumu nodrošināšanai iedzīvotājiem; aicina Eiropas Savienību un dalībvalstis efektīvā veidā, garantējot pamatpakalpojumu sniegšanu iedzīvotājiem, izmantot pieejamos finanšu instrumentus, tostarp plānotos ES trasta fondus, kad tie tiks izveidoti;

45. atzīmē, ka lielāko daļu no Afganistānas sociālekonomiskajai attīstībai piešķirtajiem līdzekļiem izplata ar starptautisko mehānismu starpniecību, taču norāda, ka ievērojama šā atbalsta daļa nesasniedz personas, kurām tas paredzēts, proti, Afganistānas iedzīvotājus; norāda, ka ES un jo īpaši Komisijai/ EĀDD ciešā sadarbībā ar citiem lielākajiem līdzekļu devējiem, tādiem kā ASV un Japāna, ir jāuzņemas vadība, lai uzlabotu līdzekļu devēju koordinēšanu, un prasa veikt detalizētus palīdzības efektivitātes novērtējumus, lai uzlabotu pārredzamību un līdzekļu devēju pārskatbildību palīdzības jomā;

46. uzskata, ka Eiropas Savienība kā viena no lielākajām oficiālās attīstības un humanitārās palīdzības līdzekļu devējām Afganistānai (vairāk nekā 2 miljardi euro laikposmā no 2002. gada līdz 2010. gada beigām) ir jo īpaši atbildīga izvērtēt to, vai piešķirtie līdzekļi sasniedz personas, kurām tie paredzēti, un vai šie līdzekļi uzlabo attiecīgo personu dzīves apstākļus;

47. prasa, lai EĀDD un Komisija, izmantojot starptautiskās organizācijas kā palīdzības sniegšanas kanālu, pievērstu lielu uzmanību tādiem jautājumiem kā nelietderīgu, pārmērīgi augstu starpniecības izmaksu novēršana, neefektivitāte, rēķinu izrakstīšana par paaugstinātām summām un korupcija, un lai pieprasītu laikus sniegt atbilstīgu informāciju par rezultātiem un finansējuma izlietojumu;

48. atkārtoti aicina ES izveidot centralizētu datubāzi, kurā apkopoti dati par visas tās palīdzības izmaksām un ietekmi, ko ES sniegusi Afganistānai, jo, trūkstot atjauninātiem un ticamiem datiem, tiek apdraudēta palīdzības efektivitāte un pārredzamība;

49. uzskata, ka Komisijai jāapsver iespēja ieviest nozaru budžeta atbalstu; tomēr uzsver, ka šāda atbalsta piešķiršanai jābūt pamatotai ar stingriem noteikumiem, kas paredz izmērāmus ietekmes rādītājus, un ka šādu atbalstu var izmantot tikai kopā ar veiktspējas palielināšanas pasākumiem un tikai tādās valsts pārvaldes iestādēs, kuru organizatoriskā struktūra un finanšu pārvaldības iespējas ir pienācīgi novērtētas un atzītas par atbilstīgām un pārredzamām;

Skats no attīstības politikas viedokļa

50. uzsver, ka, sniedzot palīdzību konflikta skartām valstīm, nākas samierināties ar augstu riska līmeni attiecībā uz rezultātiem; uzsver, ka sadarbība ar ANO ir ļāvusi sasniegt attīstības rezultātus, darbojoties ārkārtīgi sarežģītā vidē; tomēr uzsver, ka ir vajadzīgs lielāks progress tādās jomās kā pārskatabildības palielināšana un pārredzamība attiecībās ar ES, kas ir lielākā līdzekļu devēja ANO sistēmā;

51. uzsver, ka Afganistānai sniegtās palīdzības efektivitāti var palielināt tikai tad, ja tiek radikāli mainīta pieeja korupcijas problēmai, kas valstī ir ārkārtīgi aktuāla kopš 2001. gada un ir novērojama pilnīgi visos administrācijas līmeņos — no viszemākā līdz visaugstākajam; uzsver, ka korupcija augstākajā pārvaldes līmenī, ar kuru sabiedrība netieši samierinājās neilgi pēc 2001. gada, tagad Afganistānas iedzīvotājiem gandrīz neatgriezeniski mazina uzticību ar Afganistānas konstitūciju izveidoto iestāžu pilnvarām; tādēļ uzsver, ka steidzami un absolūti nepieciešams pārtraukt sabiedrības samierināšanos ar korupciju un veikt pasākumus, lai nodrošinātu, ka Afganistānas tiesu sistēma un Afganistānas Revīzijas palāta var enerģiski risināt šo nopietno problēmu un paļauties uz Eiropas Savienību kā spēcīgu un uzticamu sabiedroto ar stingru nostāju, kas uzņemtos galveno lomu cīņā pret šo problēmu, jo tās novēršana ir būtiski svarīga valsts nākotnei;

52. aicina EĀDD un Komisiju izveidot skaidru stratēģiju palīdzības sniegšanai šajā ātri mainīgajā un ļoti riskantajā situācijā; norāda uz to, ka ES attīstības politikas galvenais princips paredz, ka palīdzībai ir jābūt efektīvai; uzsver, ka būtiski svarīga ir piemērota riska pārvaldība, kas nozīmē pietiekami daudz pieejamo finansiālo un cilvēkresursu, lai nodrošinātu visaptverošu palīdzības plūsmas uzraudzību un novērtētu rezultātus;

53. norāda, ka līdzekļu devēji ir apņēmušies tuvāko divu gadu laikā 50 % attīstības palīdzības ieskaitīt Afganistānas valsts pamatbudžetā; tomēr uzsver, ka budžeta atbalstam ir jābūt cieši saistītam ar redzamiem uzlabojumiem valsts pārvaldībā un pieaugošu līdzekļu devēju uzticību Afganistānas valsts budžeta pārvaldībai (VBP), tādēļ ir nekavējoties jāveic reformas un jāpalielina veiktspēja, lai nostiprinātu VBP sistēmas, samazinātu korupciju un uzlabotu budžeta izpildi; aicina Komisiju, ņemot vērā Afganistānas valsts iestāžu finansiālo veiktspēju un svarīgāko VBP reformu īstenošanas tempu, novērtēt, vai konkrētas Afganistānas ministrijas vai citas iestādes, tostarp decentralizētajā līmenī, nākotnē varētu kļūt par nozarēm paredzēta budžeta atbalsta saņēmējām un, ja tā, ar kādiem nosacījumiem;

54. uzsver, ka Afganistānas iestādēm ir pienākums panākt strukturālu ilgtermiņa attīstību; mudina valdību aktīvāk iesaistīties valsts atjaunošanā, demokratizācijā, nabadzības samazināšanas pasākumos un cīņā pret korupciju; mudina līdzekļu devējus no ES īpašu uzmanību pievērst tam, kāda ir viņu iesaistīšanās ilgtermiņa ilgtspēja, veicinot to, ka palielinās Afganistānas līdzdalība, sistemātiski investējot veiktspējas palielināšanā un izvairoties no nesaistītiem projektiem, kas dod tikai īstermiņa rezultātus; tādēļ uzsver, ka pilsoniskās sabiedrības organizācijām ir būtiski svarīga loma, nodrošinot to, ka valsts iedzīvotāji iesaistās valsts atjaunošanas procesā, un cīņā pret korupcijas risku;

55. jo īpaši aicina Afganistānas valdību koncentrēties uz valsts sektora attīstīšanu un izstrādāt vienotu valsts programmu valsts pārvaldes reformai (VPR); aicina Komisiju un dalībvalstis politiskajā dialogā ar šīs valsts valdību vienoti iestāties par VPR un koordinētā veidā atbalstīt valdības VPR mērķus;

56. mudina ES saglabāt apņemšanos palīdzēt ilgtspējīgai ilgtermiņa Afganistānas attīstībai un turpināt piešķirt nepieciešamos resursus arī pēc 2014. gada, kad valsts drošība būs pilnībā Afganistānas iestāžu kompetencē un citi līdzekļu devēji varētu sākt tai sniegtās palīdzības samazināšanu; šā iemesla dēļ lūdz ES, gatavojoties Starptautiskajai Afganistānas konferencei, kas paredzēta 2011. gada 5. decembrī Bonnā, sagatavot spēcīgu piedāvājumu, tādējādi uzsverot Savienības apņemšanos izveidot ilgtermiņa partnerību ar Afganistānu; aicina ES meklēt ārvalstīs jaunus partnerus pilsoniskajā sabiedrībā un jaunus līdzekļu devējus;

57. uzsver, ka kopš 2010. gada nedaudz samazinājies bojā gājušo civiliedzīvotāju skaits; uzskata — ja netiks uzlabota valsts, reģionu un civiliedzīvotāju drošība, attīstība tiks slāpēta un civiliedzīvotāji turpinās iet bojā; aicina dalībvalstis atzīt, ka lielāka drošība ir attīstības priekšnoteikums, un paturēt šo apgalvojumu prātā, veidojot savu palīdzības politiku;

58. norāda, ka ES sniegtā attīstības palīdzība ir veicinājusi Afganistānas sieviešu iesaistīšanas sabiedriskās norisēs; uzskata, ka aktīvāka sieviešu līdzdalība politikā un ekonomikā uzlabos viņu dzīvi un palīdzēs samazināt risku, ka Afganistāna var palikt konfliktu plosīta valsts;

59. uzskata, ka pašlaik līdzekļu devēju palīdzība ir sadrumstalota, un tas negatīvi ietekmē palīdzības efektivitāti un stratēģijas savā starpā pārklājas; aicina Komisiju, dalībvalstis un starptautisko kopienu uzlabot sniegtās palīdzības koordināciju;

60. uzskata, ka viens no svarīgākajiem Afganistānas uzdevumiem ir Afganistānas valsts armijas (AVA) un Afganistānas valsts policijas (AVP) reforma; norāda, ka nedz AVA, nedz AVP sniegums neatbilst izvirzītajiem mērķiem; aicina dalībvalstis palielināt savu palīdzību šajā jomā, nodrošinot virsnieku apmācību un apmainīties ar labākās prakses piemēriem.

*

* *

61. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Padomei, Komisijai, Eiropas Revīzijas palātai un Afganistānas Islāma Republikas valdībai un parlamentam.